

Toetsconstructie in 6 stappen

HOE ONTWIKKEL JE EEN TOETS?

1

Bedenk waarom je gaat toetsen

Toetsen hebben altijd een functie. Voorbeelden van functies zijn:

- bepalen of leerlingen de aangeboden stof beheersen;
- vaststellen of leerlingen voldoen aan het niveau om een diploma te ontvangen;
- in kaart brengen wat de sterktes, zwaktes of misconcepties van leerlingen zijn.

De functie van de toets is bepalend voor de verdere ontwikkeling. Begin daarom altijd met het vaststellen van de toetsfunctie.

2

Bepaal wat in de toets aan bod moet komen

Om te bepalen wat er in de toets komt kan een toetsmatrijs een handig hulpmiddel zijn. Dit is een schema waarin je vastlegt welke onderwerpen in de toets aan bod komen en hoe belangrijk elk onderwerp is.

Hieronder zie je een voorbeeld van een toetsmatrijs voor biologie. De percentages geven aan hoe zwaar een onderwerp meetelt. Er is ook te zien wat dit betekent voor het aantal punten wat in de toets te behalen is en hoe dit verdeeld is over de onderwerpen. Let op, een vraag kan meerdere punten opleveren. Maar bedenk ook dat het beter is voor de spreiding over onderwerpen als je meerdere vragen opneemt: wees dus spaarzaam met vragen die heel veel punten kunnen opleveren.

Voorbeeld van een toetsmatrijs

Onderwerp	Aantal vragen			Gewicht	Punten
	Kennis	Toepassing	Inzicht		
Stofwisseling	1 (5%)	---	1 (10%)	15% (2 vragen)	15
Bloedsomloop	---	2 (10%)	---	10% (1 vraag)	10
...
Etc.
Totaal	4 (25%)	8 (50%)	4 (25%)	100%	100

3

Bepaal welke soort vragen je wil stellen

Afhankelijk van wat je wil toetsen kies je voor open of gesloten vragen in de toets. Een open vraag geeft leerlingen de mogelijkheid zelf een antwoord te formuleren. Dit wordt nagekeken met een beoordelingsvoorschrift. Bij een gesloten vraag staan de antwoordcategorieën vaak vast: meerkeuze of een kort antwoord zoals één woord of getal. Bij digitale toetsen zijn Hotspot vragen en Sleepvragen ook voorbeelden van gesloten vragen. Welk vraagtype je kiest hangt af van het onderwerp dat je wil toetsen en de vraag of je kennis, toepassing of inzicht wil toetsen.

4

Construeer de vragen (of de opdrachten)

Elke toets omvat een verzameling vragen of opdrachten. Deze verzameling is niet willekeurig. Het is belangrijk om rekening te houden met de volgende aspecten:

- Kwaliteit. De vragen hebben zoveel mogelijk betrekking op de doelvaardigheid. Het beroep dat gedaan wordt op andere vaardigheden is beperkt.
- Inhoud. De vragen sluiten aan bij de leerstof, zowel wat betreft inhoud als complexiteit.
- Beoordeelbaarheid: bij gesloten vragen is slechts één antwoord juist, bij open vragen is er een beoordelingsvoorschrift beschikbaar dat door verschillende beoordelaars op dezelfde manier gebruikt wordt. Geef ook aan hoeveel punten een leerling voor een bepaald antwoord krijgt.

5

Kijk hoe de vragen in het echt functioneren

Wanneer de toets is afgenomen is het belangrijk om te controleren of alle vragen goed gefunctioneerd hebben. Extreem makkelijke en moeilijke vragen kun je het beste zoveel mogelijk vermijden. Ze kunnen tot frustratie leiden of (betere) leerlingen op het verkeerde been zetten. Zij kunnen bijvoorbeeld denken dat er een addertje onder het gras zit. Je kunt dit onderzoeken door per vraag vast te stellen hoeveel procent van de leerlingen de vraag goed had. Is dit percentage hoger dan 90% dan is de vraag erg makkelijk. Is dit percentage lager dan 15%? Dan is de vraag erg moeilijk. In dat laatste geval kun je bijvoorbeeld ook controleren of het juiste antwoord in het beoordelingsvoorschrift stond, of wellicht is de vraag toch onduidelijk gesteld. Aan de hand van je analyse kun je bepalen of je een vraag wel of niet laat meetellen in de beoordeling.

6

Bepaal hoe je de toetsresultaten wil interpreteren

De afname van een toets levert in feite niets meer op dan een aantal scorepunten op een toets. De volgende stap is daarom dat je bepaalt hoe je dit omzet in een cijfer. Hierbij kun je uitgaan van:

- de prestaties van de leerlingen in de klas (hoeveel procent zal de toets halen?)
- een inhoudelijke standaard (ook wel: norm/cesuur) die je middels een vaste procedure bepaald.

